

Om polititilsyn med straffede personer.

Det er i og for sig ikke nogen ganske urimelig tanke, at folk, der adskillige gange have vist sig ude af stand til at overholde samfundets love, foruden at straffes undergives en vis kontrol med, at de ernære sig på hæderlig vis, men endnu klarere er det, at hvis tilsynet skal svare til det præventive formål, der er dets nærmeste motiv, må det udøves under sådanne former, at det så lidt som muligt lægger den straffede person hindringer i vejen for et regelmæssigt og ærligt erhverv. Foregår det ikke således, at hans fortid og den opsig, han er underkastet, bevares som en hemmelighed mellem politiet og ham, uden medviden af arbejdsgiver, medarbejdere, naboer etc., vil det, således som menneskene nu engang ere, hurtigt gøre ham umulig i hæderlige kredse, få ham til at opgive tanken om at genvinde sine medmenneskers agtelse, nøde ham til at søge arbejde og selskab med folk, der ere mindre kræsne, og herigennem drive ham til ny forbrydelser.

Politiets almindelige virksomhed fører det imidlertid let til først og fremmest at søge at opdage noget galt og at anse det for mindre væsentligt, om det ved forfølgelsen af dette mål måtte komme til at genere tidligere straffede personer, og den underordnede polititjeneste er naturligvis ikke nogen særlig fortrinlig skole i den yderlig-

gående takt og diskretion, som tilsynet kræver, når det ikke skal gøre skade — alle fængselsmænd*) ved at fortælle om bitre klager over malkonduite eller ligefrem pligtstridig åbenmundethed i så henscende, dikteret af ubetænksomhed, vigtigmageri, overdreven tjenstiver eller endnu mindre undskyldelige motiver. Det er derfor naturligt, at man i adskillige lande har søgt at indskrænke tilsynet til et minimum, som det vil fremgå af nedenstående, ad forskellige veje erhvervede oplysninger:

Norge og Holland. — Her findes ingensomhelst særlig opsigt med straffede personer.

Sverige. — Ifølge lov om lösdrifvares behandling af 12 juni 1885 § 12 hjemsendes den løsgænger, der er idømt tvangsarbejde på 6 måneder eller derover, efter udstået straf til sin forsørgelseskommune og har i 2 år ikke lov til uden særlig tilladelse at tage ophold andensteds samt er forpligtet til på de af politiet nærmere foreskrevne tider at gøre anmeldelse om bopæl og næringsvej.

Andre straffanger sendes efter udstået straf til hjemstedet og ere pligtige at melde deres ankomst til politiet dér.

Iøvrigt findes hverken ifølge lov eller praxis nogen politiopsigt for straffede personer.

Tyskland. — Ifølge straffelovens § 38 kan politiopsigt ved domme, der gå ud på frihedsstraf, kendes tilladelig i de udtrykkelige af loven fastsatte tilfælde, med den virkning, — at de højere politimyndigheder derved få ret til — efter at have hørt fængselsbestyrelsens mening — i højst 5 år efter straffens udståelse at forbyde den dømte ophold på enkelte bestemte steder, at husundersøgelser hos den pågældende ikke ere indskrænkede til nogen bestemt tid af døgnet, samt, forsåvidt det er udlændinge, at de kunne udvises.

*) Jfr. f. ex. Krohne: Lehrbuch der Gefkünde. 1889, s. 237 ff., Blätter für Gefkünde. Bd. 12, s. 185. Bd. 15, s. 43, Bd. 28, s. 30 ff. Guillaume: Bull. de la Société gén. des prisons 1892 s. 843. Tallack: Penological and preventive Principles 1889 s. 169 ff.

Ved administrativt pålæg af 18 april 1871 er politiet yderligere instrueret om kun at anvende den det hjemlede ret, når der er alvorlig grund til at frygte for, at pågældende vil misbruge sin frihed på samfundsfarlig vis, medens personer, som have opført sig vel i strafanstalten, og hvem der er sikret erhverv, som regel ville være at fritage for opsig, og det er ved samme udtalelse indskærpet, at politiet ikke har ret til at pålægge dem, der stå under opsig, andre indskrænkninger end de udtrykkelig nævnte, særlig ikke periodiske meldinger eller lignende.

Frankrig. — Code pénal art 44—50 fastsatte bestemte regler for, når man kunde dømmes til efter udstået straf at stå under en vis politiopsigt. Disse regler ere ophævede ved lov af 27 maj 1885, og den eneste levning deraf er nu, at det kan forbydes straffede personer at vise sig på bestemte steder.

England. — Personer, der idømmes strafarbejde på 3 år og derover, kunne samtidig dømmes til at stå under politiopsigt i flere eller færre år, og dette sker ofte med gentagne gange straffede personer. Virkningen deraf er, at de ere forpligtede til en gang månedlig at melde sig til politiet eller til hvilken anden autoritet, dette måtte anvise, samt til at anmelde forandring af opholdssted.

Ringere straffe kan ikke medføre politiopsigt, hvor talrige de end måtte være, når undtages, at personer der frigives uden at have udstået hele den idømte straffetid, ere tilsyn underkastede indtil dennes udløb.

Danmark. — Lov af 3 marts 1860 § 2 lyder således: »Enhver, der ikke vides at have formue, fast næringsvej eller anden stilling, der afgiver betryggelse for, at han finder sit underhold uden skade for det almindelige, kan politiøvrigheden affordre rede og rigtighed for, hvorledes han ernærer sig. Findes den pågældendes forklaring enten i sig selv eller efter anstillet undersøgelse ufyldstgørende, har politiøvrigheden at give ham tilhold om at søge lovligt erhverv og, forsåvidt han ikke selv kan forskaffe sig arbejde,

at meddele ham anvisning på sådant, i hvilken henseende fattigbestyrelsen bør være politiet behjælpelig. Politivrig-
heden kan derhos foreskrive den pågældende iagttagelsen af sådanne regler, hvorved den sættes i stand til at påse, at han virkelig søger det af ham opgivne eller ham anviste erhverv, og navnlig pålægge ham til visse tider at møde og derom give fornøden oplysning. De ommeldte tilhold skål tilføres politiprotokollen med udtrykkelig tilkendegivelse om det med sammes overtrædelse forbundne strafansvar. Den, der modvillig tilsidesætter de ham i medfør af det ovenanførte givne tilhold, bliver at anse som løsgænger.«

Denne bestemmelse rammer for så vidt det rette synspunkt, som den begynder med at pålægge politiet at understøtte bestræbelsen for at vinde hæderligt erhverv ved at anvise den pågældende arbejde. Der forlyder imidlertid intet om, at denne opgave søges løst, hvorimod man med desto større energi har kastet sig over gennemførelsen af politiopsigten, skønt bestemmelsen i og for sig hverken ifølge sit indhold eller ifølge sin plads i »lov om straffen for løsgængeri og betleri« synes særlig anlagt til at danne det almindelige grundlag for polititilsyn med andre straffede personer end løsgængere og betlere. Ifølge fast praxis anvendes den imidlertid dertil, og specielt i København, hvor politiopsigten jo væsenlig spiller en rolle,

overfor alle der for ejendomsforbrydelser til strafarbejde
dømte,
efter omstændighederne overfor de for ejendomsforbrydelser
oftere med mindre straffe ansete,
samt overfor grove betlere,

og den formelle berettigelse til denne anvendelse af loven søges vel i, at sådanne personers forklaring om deres næringsvej altid anses for »i sig selv ufyldstgørende.«

Alle disse, om hvis antal politiets årsberetninger desværre intet oplyser, få tilhold om en gang ugenlig på en bestemt dag og tid (mænd: mandag 6—9 eftm, kvinder:

tirsdag 6—9 eftm.) at melde sig på politikammeret ved protokollen over mistænkelige personer og give oplysning om bopæl, næringsvej etc., samt inden 24 timer der at anmelde enhver bopælsforandring, hvilke opgivers rigtighed kontrolleres ved opdagelsespolitiets betjente. Meldingerne indskrænkes jævnlig efter $\frac{1}{2}$ à 1 års forløb til hver 14 dag, senere efter omstændighederne til hver måned, og tilsynet vedbliver på denne måde fra 1 til 5 år efter de konkrete forhold. Undladelse af behørig melding pådrager straf af tvangsarbejde. Ledelsen af hele apparatet er væsentlig betroet til en overbetjent.

Som det vil ses, er lovgivningen i Danmark betydelig mindre varsom i ordningen af dette forhold end i noget af de ovenfor omtalte lande. Medens man andensteds skal dømmes til politiopsigt, eller dens indtræden og varighed*) dog er begrænset til visse lovbestemte tilfælde, der forudsætter straf, og dens virkninger nøje fastslåede, kan den her pålægges af politiet efter en summarisk undersøgelse, uden dom, ja uden at man overhovedet behøver at være straffet, og ligeledes er det i de videste udtryk overladt til politiet at bestemme dens virkninger, varighed og form.

Resultatet af lovgivningens løshed er da også blevet dels inddragelse af en stor mængde flere personer end rimeligt, dels den ovenfor skildrede udførelsesmåde.

Hvad denne sidste specielt angår, så ere de uheldige følger deraf for den straffede person navnlig disse:

at han ikke uden at åbenbare sin fortid for sit herskab —
d. v. s. som regel slet ikke — kan tage tjeneste som
tyende i København, da han ikke kan påregne altid

---

*) I Japan, der som bekendt står ret højt i kriminalistisk henseende, se f. ex. der Gerichtssaal 33 Bd. S. 383 og Petersborg kongressens forhandlinger, er politiopsigtens varighed $\frac{1}{3}$ af det ved loven for den pågældende forbrydelse fastsatte strafminimum og højst 5 år, nemlig for benådede livsfanger.

at kunne melde sig til den fastsatte tid på det måske en hel times vej fra hans bopæl liggende politikammer, at hans møde på politikammeret medfører sammentræf med mangfoldige andre fra fællesarresterne og strafanstalterne ham bekendte eller ubekendte forbrydere, som han aldrig burde se og måske selv søger at undgå, at kontrollen med hans opgivers rigtighed ved forespørgsler etc. i særdeles mange tilfælde må medføre, at hans fortid bliver bekendt for herskab, arbejdsgivere, medarbejdere, naboer etc., der jo let kan fatte mistanke, selv om intet positivt siges, hvad man på ingen måde kan stole på.

Det er overflødig for en sagkyndig læsekreds nærmere at udvikle eller ved eksempler illustrere disse momenters vidtrækkende betydning i henseende til at vanskeliggøre forbryderens genoptagelse i det hæderlige samfund, hvorfor denne form for tilsynet er aldeles utilbørlig, om end måske særdeles bekvem for opdagelsespolitiet. Der tiltrænges derfor på dette område en lov, som dels moderniserer betingelserne for overhovedet at underkastes politiopsigt, dels nøje fastslår dennes virkninger og form, og man kan vistnok herved gå ud fra, at kan man i større lande nøjes med en skarpt begrænset anvendelse af dette middel, må retssikkerheden i vort lille samfund langt bedre kunne tåle det.

Hvad det første punkt angår, bør loven selv detaillere bestemme, hvem der kan underkastes tilsyn, og hvor længe dette kan vare, men iøvrigt overlade til domstolene i hvert enkelt tilfælde at afgøre, om og hvor længe det skal anvendes, hvorhos der bør gives tiltalte adgang til særskilt appel for dette punkts vedkommende. Hvilke personer tilsynet skal omfatte, må naturligvis tildels bero på, hvilke virkninger man vil tilkægge det, under alle omstændigheder må man være meget forsigtig med derunder at inddrage andre end vaneforbrydere. Ved fastsættelse af varigheden

bør loven derhos tage i betragtning; at de forbrydere, der overhovedet falde tilbage, for den langt overvejende del falde inden 3 år efter løsladelsen, hvilket altså vilde danne et passende maximum.

Med hensyn dernæst til tilsynets virkninger og form er der næppe grund til et absolut brud med det herskende system, når det underkastes en grundig omdannelse.

I så henseende skal særlig bemærkes, at kontrollen med det opgivne erhverv overhovedet næppe lader sig udføre ved politiet, endsige da ved underordnede politifunktionærer, uden udbredelse af pågældendes fortid. I England, Württemberg, Baden og flere steder er man stærkt i gang med at overdrage hele tilsynet — også for betinget benådedes vedkommende — til fængselselskaberne. Dette er forsåvidt naturligt, som det er i høj grad i selskabernes interesse, at deres bestræbelser ikke gøres til intet ved uheldig optræden fra politiets side, og man opnår derved garanti mod tilsynets værste misligheder. Selv for fængselselskaberne vil det imidlertid være vanskeligt helt at undgå det samme skær uden at gøre kontrollen illusorisk. Snarere kunde der være tale om at overdrage den til fattigforstanderne, men da berøringen med disse også har noget odiøst ved sig, er der næppe andet for end helt at opgive al inkvireren om de pågældendes næringsvej, sålænge der ikke foreligger så tilstrækkelig grund til at mistænke denne, at det kan berettige en formelig retslig undersøgelse.

Tilsynet bør derfor indskrænkes til at sikre nogenlunde let adgang til at finde vedkommende, og dette kunde — uden de foran nævnte misligheder — opnås derved, at der gaves ham tilhold om at melde sin bopæl og ubetinget at anmelde flytning strax, ikke på politikammeret, men derimod på de lokale politistationer, og ikke på bestemt dag og tid, men kun 1 gang i hver løbende måned på en frit valgt tid af dagen; havde han f. ex. meldt sig den 13, skulde han senest melde sig igen den 13 i næste måned, men kunde melde sig tidligere, om det var ham bekvemt,

i hvilket tilfælde næste meldingstermin vilde rykkes tilbage. Kontrollen med disse opgivers rigtighed burde derhos ikke føres af politiet men enten af fængselselskaberne eller måske endnu hellere af skatteopkræverne, der alligevel stadig færdes i kvarteret, og hvis forespørgsel i den omhandlede henseende ikke vil være nogen påfaldende, da den kan have mange andre grunde.

En ikke uvæsenlig del af de her nævnte reformer, således bl. a. meldingernes henlæggelse til de lokale politistationer, deres begrænsning til 1 gang månedlig, deres modtagelse til enhver tid af dagen og opgivelse af kontrollen med erhverv, kan — takket være lovens vide udtryk — ske rent administrativt, hvad dag det skal være, men bør naturligvis senere fastslås ved lov.

Stener Grundtvig.
